

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 1002 sahifa,
16-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyuu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalarini tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta’limi” jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo‘yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo‘yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta’limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo‘yicha
ro‘yxatdan o‘tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish	18
Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....	23
G. A. Valiyeva	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaiyali bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari	27
Suyunova Surayyo Ulash qizi	
Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish	31
Israilova Xusnida Adilovna	
Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish	37
Raximova Feruza Najmiddinovna	
Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	42
Dauekeeva Gulistan Orinbaevna	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari	46
Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna	
Velosiped haydashning afzalliklari.....	49
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане	54
Мирзакбарова Севда Вахиддиновна	
Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....	58
Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna	
Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....	62
Рахмонова Бахтигул Пайзилловна	
Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi	65
Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi	
Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....	71
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi	
Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..	76
G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich	
Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili	83
Ismoilova N. Z.	
Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....	87
Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati	91
Xatamova Munisa Mamadulla qizi	
Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi.....	95
Jurayeva Zulayxo Islomovna	
Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....	102
Islamova Difuza Dilshodovna	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni	107
Begmatova Nasiba Mengnarovna	
Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi	112
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	
Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades	118
Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna	
Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida)	122
Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi	
Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli	125
Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich	
Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi	128
N. Q. Mamasidova	
Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan reflektiv yondashuv (7-9-sinflar misolida)	131
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanalievna	
Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash	134
Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari	137
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi	140
N. Sh. Miryusupova	
Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari	143
Olimova Aziza Abdullayevna	
Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari	147
Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi	
Talabalarning psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari	150
Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich	
Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi	154
Sadatov Chori Xolmuradovich	
Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati	158
Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi	162
Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish	165
Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi	
Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта	168
Пак Диана Александровна	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda STEAM yondashuvining roli	170
Atenov Jandarbek Dayrabay o'g'li	
Innovatsion ta'lim muhitida talabalarning kasbiy muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari	173
Bo'ltakov Sanjarbek Xazratqul o'g'li	
Alohida ta'lim ehtiyojlari mavjud bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim tizimining ahamiyati	176
Mehmonova Nodiraxon Yusufxon qizi	

Duduqlanish nutq kamchiligini korreksiyalashning maxsus va integratsiyalashgan texnologiyalarini rivojlantirish.....	180
Boxodirova Gulasaxon Ibrohimovna	
Эссе как инструмент формирования и диагностики компетенций в системе высшего образования .	184
Шейхмамбетов Сервер Рефикович	
Matallar va folklor hikoyalari: maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv dars texnologiyalari.....	188
Azimova Nodira Hikmatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish va ularni sportga yo'naltirishning pedagogik asoslari.....	191
Norboyev Komiljon Jurakulovich, Rustamova Kamola Xayrulla qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida ijtimoiy-gumanitar fanlarning o'qitilishining ahamiyati.....	194
Burkhanova Sabo Tulanovna	
Oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitishning metodologik asoslari va muammolari	197
Norbutayeva Guzal Abdig'ofurovna	
Ta'lim tashkilotlarida sifatni boshqarish jarayonlarini tizimli rejalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	200
Abdurashit Karimovich Avliyakov	
Tarbiya darslari samaradorligini oshirishda abdulla avloniy pedagogik hikmatlaridan foydalanishni metodik tashkil etish.....	204
Daliyeva Eliza Zokir qizi	
Badiiy-tarixiy meros asosida bo'lajak pedagoglarning refleksiv tafakkuri va kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirish	207
Qodirova Mavluda Maxodir qizi	
Adabiyot darslarida lirik asarlarni vizual yondashuvlar asosida o'qitish usullari.....	210
Sobitova Mahmudaxon Shuxratbek qizi	
ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga joriy etish orqali talabalarda ekologik, ijtimoiy va boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish	216
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Социально-психологические факторы нарушения психологического здоровья в семье	219
Гулру Тургунова	
O'zini tarbiyalash (self-development) g'oyasining Ibn Sino ta'limotidagi o'rni	229
Usmanova E'zoza Zokirjonovna	
Оценка динамики физиологических показателей волейболистов 12–16 лет в предсоревновательный и соревновательный периоды	234
Умматалиева Шерзода Шерали угли	
Individual sport turlarida sportchilarning natijadorlik kompetensiyasini motivatsion omillar asosida shakllantirish.....	239
Baratov Nasriddin Karshibayevich	
O'smirlarda internetdan ortiqcha foydalanishning psixologik oqibatlarini.....	243
Fayziyeva Nodira Sobirovna	
Transakt analiz: shaxslararo muloqotni tahlil qilishning nazariy va amaliy asoslari	247
Nilufar Sayfidinovna Sangirova	
Inklyuziv ta'lim jarayonini boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish (umumiy o'rta ta'lim maktablari misolida)	252
Abdug'aniyev Abdurauf Abdumannonovich	
O'zbek milliy kurashining tarixiy rivojlanish bosqichlari va uning yoshlar tarbiyasidagi pedagogik ahamiyati.....	257
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Almardanov Xasan Asqarovich	
Belbog'li kurashning shakllanishi va rivojlanish tarixi: jismoniy tarbiya tizimidagi o'rni va metodik imkoniyatlari	261
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqizilov Muxammadbek Sherali o'gli	

Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	265
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqobilov Jamshid G'ulomovich</i>	
Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	270
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Nurullayev Fazliddin Murodulla o'gli</i>	
Raqamli muhitda shaxs xulq-atvori dinamikasi (bolalik va o'smirlilik misolida)	275
<i>Raimdjanov Mirkarim Tolibjon o'g'li</i>	
O'quvchilarning intellektual qobiliyatlarini oshirishning pedagogik va psixologik asoslari	278
<i>Suvanova Baxtigul Baxridinovna</i>	
Xalqaro tajriba asosida o'quvchilarda tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish mexanizmlari.....	283
<i>Azimov I. T., Mirzayeva N. I.</i>	
Boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitishda didaktik vositalardan foydalanish	288
<i>Ziyaboyeva Sevara Saydullayevna</i>	
Yuqori malakali o'rta masofaga yuguruvchilarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	292
<i>Nazarov Nuriddin Baxranovich</i>	
Maktab direktorining partisipativ boshqaruv faoliyatida qarorlar qabul qilish jarayonida ishtirokchilarning roli	297
<i>Jabborova Yulduzxon Hasan qizi</i>	
Tibbiyotda nizoli vaziyatlar va ularni bartaraf etish usullari.....	301
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Ichki kasalliklarni tashxislashda klinik fikrlashning o'rni.....	304
<i>Tilavova Muqaddas, Hasanova Munisa, Mamatqulova Fayzo, Hakimova Xonbuvi Hakimovna</i>	
Транснациональные компании и проблема суверенитета национального государства.....	307
<i>Ф. Равшанов, Л. Сохибова</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda o'quv-biluv faoliyati motivatsiyasini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	311
<i>Muhammadiyeva Manzura Maratovna, Musulmonova Sabrina Akmal qizi</i>	
Texnologik ta'limda xorijiy tajriba	316
<i>Lochinbek Abdirasulov</i>	
Talabalarda ilmiy-tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari.....	319
<i>Saffarova Mohidil Axmadovna, Mustafayeva Feruza Anvar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ona tili darslaridagi asosiy resurslari: "ona tili" darsligi, mashq daftari, o'qituvchi kitobi ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida.....	324
<i>Soatova Hilola Shuhrat qizi</i>	
Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi – zamonaviy jamiyat taraqqiyotining muhim omili sifatida.....	328
<i>R. D. Mustayev, H. F. Abduvositov</i>	
Русскоязычная литература Узбекистана современного периода: проблематика, поэтика и художественный анализ	332
<i>Чернова Татьяна Алексеевна</i>	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	335
<i>Toshpo'latova O'giloy Baxtiyor qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalarda iste'mol madaniyatini shakllantirish jarayonida targeting yondashuvining pedagogik nazariy asoslari	339
<i>D. G. Umnov</i>	
Ona tili darslarini ikkinchi til tamoyillari asosida tashkil etish masalalari.....	344
<i>Maxkamova Guluzroxon Abdumutalibovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ishlarni pedagogik jihatlardan tashkil etishning nazariy va amaliy aspektlari	347
<i>Mahkamov Mahammadjon Dadajonovich</i>	
Boshlang'ich sinflarda interfaol metodlar asosida dars jarayonini takomillashtirish metodikasi	351
<i>Muhammadjonova Durdonaxon Bahromjon qizi</i>	
Tarix darslarini modellashtirishda pedagogik metodlar tasnifi va ularning samaradorligi	354
<i>Ikrom Qodirov</i>	

MUNDARIJA	CONTENTS	СОДЕРЖАНИЕ
	Hadassah hospital maktabi modelining o'ziga xos xususiyatlari, pedagogik samaradorligi va uni O'zbekiston hospital maktablariga tatbiq etishning ahamiyati 357 <i>Abdullayev Aziz Habibullayevich, Ochilov Orazbek Qosim o'g'li, Alimova Dono Abbosxanovna</i>	
	Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi..... 361 <i>Amirxo'jayev Shukurjon Qurbonovich, Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li</i>	
	Neyropedagogik yondashuv asosida o'quvchilarda pozitiv fikrlashni rivojlantirishning ilmiy-nazariy va amaliy asoslari 364 <i>Babakulova Dilnoza Ramazonovna</i>	
	Boshlang'ich sinflarda nutqiy nuqsonlarning oldini olish va o'quvchilarning talaffuz madaniyatini shakllantirish metodikasi 367 <i>Baxtiyorova Nastarin Baxriddinovna, Daminova Dilbar Melimurodovna</i>	
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim olishga qiziqishini oshirishda gamifikatsiya elementlaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari 370 <i>G'aniyeva Gulxayyo Islom qizi, Raxmatova Shaxlo Mansurovna</i>	
	Ingliz tili darslarida kitobxonlik ko'nikmalarining o'ziga xosligi 373 <i>Jo'raboyeva Turg'unoy Ikromjon qizi</i>	
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lingvokognitiv kompetentlikni rivojlantirishning didaktik tizimi..... 377 <i>Kozimova Sadoqat</i>	
	Umumta'lim maktablarida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish orqali ekologik savodxonlikni shakllantirishning pedagogik asoslari 380 <i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>	
	Oilaviy munosabatlarda manipulyativ muloqot indikatsiyasi: psixologik tahlil va eksperimental natijalar 383 <i>Nishanova Zulfizar Yashin qizi</i>	
	Bo'lajak mutaxassislarining kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishda raqamli ta'lim texnologiyalarining o'rni 386 <i>Nurulloyev Firuz No'monjonovich</i>	
	Talabalarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishning tarixiy-pedagogik asoslari (ma'rifatparvar mutafakkirlar merosi misolida)..... 390 <i>Sabirov Kaxramon Bektursun o'g'li</i>	
	Maktabgacha ta'lim yoshidagi 5-6 yoshli bolalarda muammoli vaziyatlarni mustaqil yechish qobiliyatini shakllantirish metodikasini takomillashtirish 393 <i>Tillayeva Vasila O'ktam qizi</i>	
	Kritik fikrlash kompetensiyasining pedagogik va didaktik mazmuni 398 <i>Tursunaliyev Shaxzod Sherali o'g'li</i>	
	Kurashchi qizlarning texnik harakatlarini kinematik va kinetik modellashtirish 402 <i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi</i>	
	Oliy ta'limda ishga doir muloqot asoslari fanini o'qitish orqali talabalarning og'zaki fikrlash va nutq faoliyatini rivojlantirish 406 <i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
	Роль онлайн-платформ и образовательных сервисов в формировании ответственности студентов. 409 <i>Гуламов Жасур Баходирович</i>	
	Изучение изменений полярного переключения негативных и позитивных эмоций среднего воздействия в процессе развития/реабилитации механизмов эмпатии 413 <i>Ягудин Дмитрий Рустамович</i>	
	Produktiv nutq ko'nikmalari orqali nutq aktlarini o'qitish samaradorligi..... 421 <i>Sadikov Erkin Tursunovich</i>	
	Проблемы формирования письменной коммуникативной компетенции у студентов выпускных курсов высших учебных заведений 424 <i>Раджабова Зебинисо Анваровна</i>	
	Pedagogika sohasida yangi ilmiy yo'nalish – pedagogik innovatsiya 427 <i>M.U. Raxmanova</i>	

Muammoli o'qitish asosida kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish.....	431
<i>Giyasova Shaxnoza Abdurafikovna</i>	
9–10 yoshli o'quvchilar orasidagi nizolarni korreksion yondashuv bilan boshqarish	435
<i>Qulmatov Sindorqul Ibragimovich, Yarbekova Yulduz Bahromjon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda raqamli mediakompetentlikni rivojlantirish	439
<i>Mo'minova Madina, Mamasodiqova Saida</i>	
Разработка приложения для визуализации и анализа решения задач линейного программирования.....	442
<i>Маматов Ислонбек Ильесович, Бурунова Муниса Баходировна</i>	
Mustaqil ta'lim topshiriqlarini integrativ modellashtirish tashkiliy-metodik muammo sifatida	448
<i>Ibroximova O'g'iloy Inomjon qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani baholash va "tarbiya kundaligi"ni joriy etish metodikasi.....	451
<i>Norimboyeva Sarvinoz Abror qizi, Norimboyeva Sarvinoz Abror qizi</i>	
Talabalarda vatanparvarlik fazilatlarini rivojlantirishning nazariy-pedagogik va didaktik asoslari.....	456
<i>Xaydaraliyev Xurshid Xamidullayevich</i>	
Zamonaviy yosh oilalarda gender munosabatining o'rganilganlik holati	462
<i>Abduqayumova Gulnoza Karimjon qizi</i>	
Arifmetik progressiyani o'qitishda "progressiya konstruktori" amaliy-tadqiqot metodining samaradorligi....	466
<i>Abdurahmonova Zamira Raxmatullayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentligini shakllantirishning mazmuni.....	471
<i>Ashurova To'lg'anoy Ergashevna</i>	
Onlayn shaxmat platformalarining boshlang'ich sinf o'quvchilari tafakkuriga ta'siri	475
<i>Boboqulov Chori Urolovich</i>	
Ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish.....	480
<i>Kadirkulov Dilmurod Alimahamedovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda muloqot madaniyatini shakllantirish mezonlari.....	485
<i>Mirsagatova Nargiza Sayfullayevna</i>	
Communicative Language Teaching in Modern Classrooms: Strengths, Limitations, and Pedagogical Implications	490
<i>Mirzaliyeva Sarvinoz</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasasi talabalarining fizikadan metodik faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirish	493
<i>Murtazayev Zohid Murtazayevich</i>	
Zo'ravonlikning inson ruhiyatiga salbiy ta'siri va oqibatlari	497
<i>Mutabarxon Maxsudova</i>	
STEM ta'limi sharoitida o'quvchilarning texnik tafakkurini rivojlantirishning transdisiplinar metodik modeli	501
<i>Normuxamedov Zarif</i>	
Jadidchilar asarlarida boshlang'ich ta'limga oid pedagogik qarashlarning nazariy asoslari	507
<i>Sariboyeva Aziza G'apur qizi</i>	
Pedagogika tarixida dars samaradorligini oshirish bo'yicha qarashlar va amaliyotdagi innovatsion loyihalar tahlili.....	510
<i>To'raqulova Feruza Jobir qizi</i>	
Yosh qizlarda shaxsiy mustaqillik va oilaviy mas'uliyat muvozanati	514
<i>To'xtamatova Nargiza, Boltaboyeva Marg'uba</i>	
Individual dars mashg'ulotlari orqali boksning faolligini aniqlash xususiyatlari	517
<i>Usmonov Mansur Qurbonmurotovich</i>	
Преимущества и недостатки использования виртуальных лабораторных работ по физике	522
<i>Тилова Турдихол Баратовна</i>	
Neyrolingvistik dasturlashning (NLD) nazariy va amaliy jihatlari	529
<i>Xolikova Dilobarxon Maxsitovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Tabiiy fanlar darslarini o'qitishda muammoli texnologiyalardan foydalanish usullari	533
<i>Ochilova O'g'iloy Mardon qizi</i>	
Communicative-Pragmatic Analysis of Binary-Based Parems in English, Uzbek, and Russian Languages.....	537
<i>Jumanova Sabrina Vaydullo kizi</i>	
Kurash mashg'ulotlarida raqamli texnologiyalar qo'llanilishi.....	542
<i>Melikuziyev Azizjon Adaxamjon o'g'li</i>	
O'spirinlarda kasbiy tanlov noaniqligi sharoitida mustaqil qarorlarni rivojlantirishning psixologik xususiyatlari	546
<i>Karimova Gulxumor Shodi qizi</i>	
ChatGPT kabi til modellarining ta'lim va fan sohasiga ta'siri	550
<i>Djabbarova Xabiba Kuvandikovna</i>	
Biologiya ta'limida qo'llaniladigan masala va mashqlarning turlari, mazmuni va kreativlikni rivojlantirishdagi o'rni	554
<i>Yusupova Lobar Nizomjon qizi, Raxmatov Uchkun Ergashevich</i>	
Сравнительный анализ русской и узбекской концептосфер в контексте преподавания РКИ.....	560
<i>Рустамова Феруза Махмуджановна</i>	
Professional ta'lim muassasalari o'quvchilarining kasbiy madaniyatini kompetensiyaviy yondashuv asosida rivojlantirish texnologiyalari	565
<i>Imomov Musurmon Pirnazarovich</i>	
Boshlang'ich ta'limda aksiologik qadriyatlar va raqamli kompetensiyalarni uyg'un rivojlantirish metodikasi.....	572
<i>Shabbazova Dilfuza Ruzikulovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy ijodkorligini rivojlantirishda klaster integratsiyasi va refleksiv yondashuvning o'rni	576
<i>Shabbazova Nodira Xamzayevna</i>	
Umumta'lim maktablarida immersiv texnologiyalar imkoniyatlaridan foydalanish	579
<i>Axmedova Dilnoza Baxtiyor qizi</i>	
Tasviriy san'at ta'limida kompozitsiya o'qitishning takomillashtirilgan metodik tizimi.....	581
<i>Karshiboyeva Dilafuz Boxodirovna</i>	
Bo'lajak ona tili o'qituvchilarining og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda refleksiv topshiriqlarning o'rni .	584
<i>Altibayeva Malika Kuvandikovna</i>	
STEAM yondashuvi asosida rivojlantiruvchi markazlarning samaradorligini oshirish yo'nalishlari.....	587
<i>O'rinova Feruza O'ljayevna, To'xtaboyeva Maftunaxon G'aniyevna</i>	
Aholi o'rtasida ommaviy sportni rivojlantirishning ilmiy-uslubiy asoslari	591
<i>Davulov Ozodbek Qalandarovich</i>	
Tasavvufda ma'naviy tarbiya tushunchasi va uning nazariy-metodologik asoslari.....	595
<i>Satimova Sevinch Sardorbekovna</i>	
Teaching Literary and Non-Literary Forms of Speech to Young Learners.....	600
<i>Nargiza Tulyaganova</i>	
Pedagog kadrlarni innovatsion faoliyatga tayyorlashni boshqarish tizimini takomillashtirishning metod va mexanizmlari	604
<i>Aziboyev Shuhrat Olimovich</i>	
Cerebral falajli bolalarda sensor, diqqat va motor funksiyalar integratsiyasining faktorli tahlili	608
<i>Karimberdiyev Azamat Axmadjon o'g'li</i>	
O'smirlik davrida emotsional intellektni namoyon bo'lishining psixologik xususiyatlari	614
<i>Djumabaeva Manzura Bagibekovna, Zoirova Laylo Alisher qizi, Umirboyeva Zaxro Dilmurod qizi</i>	
Zamonaviy ta'lim modellari mohiyati va ularning pedagogik tizimdagi o'rni (4K, 5E, 5I modellari misolida).....	617
<i>Raxmatov Uchkun Ergashevich, Qodirova Marjona Azamat qizi</i>	
Ayollarni iqtisodiy faollikka tayyorlashda o'quv dasturlarini loyihalash tamoyillari	624
<i>Diyarova Shaxloxon Rovshan qizi</i>	

Interfaol ta'lim metodlari asosida o'qituvchilarning kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi: tajriba-sinov natijalari tahlili	628
<i>Abdiyeva Shodiyona Yodgor qizi</i>	
Raqamli muhitda maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining qo'shimcha ta'limini tashkil etish: tadqiqotlar sharhi	633
<i>Amanova Dilorom Faxritdin qizi</i>	
Kognitiv tilshunoslikda skript atamasi va uning voqelanish mexanizmlari	637
<i>Fayzullayev Shohrux</i>	
The Concept of Blended Learning and its Role in the Modern Educational Paradigm	641
<i>Fozilova Maxina Adashevna</i>	
Finlyandiya boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematika fanini o'qitish metodikasi	645
<i>G'aybulloyeva Yulduz Mexriddinovna</i>	
Xalq hunarmandchiligi bo'yicha o'quvchilarning kreativ qobiliyatini rivojlantirish	651
<i>Isoqov Shohruh Turabek o'g'li</i>	
Communicative-Pragmatic Analysis of Binary-Based Paremias in English, Uzbek, and Russian Languages	654
<i>Jumanova Sabrina Vaydullo kizi</i>	
Internet-risk profilaktikasining bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashdagi o'rni	659
<i>Mamatxanova Nargiza Toxirovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'limni samarali tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	663
<i>N. Sh. Abdullayeva, F. R.Valiyeva, S. S. Raximova</i>	
Musiqiy-ritmik harakatlarning asosiy komponentlari va ularni rivojlantirishda SI imkoniyatlari	667
<i>O. A. Shodiyeva</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida kredit-modul tizimi asosida ta'limni tashkil etishning pedagogik xususiyatlari ..	672
<i>Y. R. Azzamov</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida integratsion yondashuv asosida bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning pedagogik asoslari	676
<i>Yakubova Zilola Zikirovna</i>	
Aksiologik yondashuv asosida talabalarda mas'uliyatni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	679
<i>Teshayeva Dilnoza Chori qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni tasviriy faoliyat turlari asosida estetik tarbiyalash masalalari.	684
<i>Yuldasheva Dilshoda To'lqinovna</i>	
Профессиональная рефлексия как фактор развития научного интеллекта будущего педагога в системе педагогического образования	688
<i>Анварова Хуснора, Isoxоnova Aziza</i>	
Толерантность в мультикультурном обществе	692
<i>Бекбосынова З. К.</i>	
Методика работы над ошибками как средство повышения грамотности	696
<i>Исмаилова Мадинабону</i>	
Методы и подходы к развитию профессиональной лексической компетенции студентов военных направлений	701
<i>Хамидова Нигора Тулкуновна</i>	
Raqamli ta'lim muhiti va uning maktabgacha yoshdagi bolalar rivojiga ta'siri	704
<i>Xayriddinova Parvinabonu Baxtiyor qizi</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida "botanika" fanini o'qitish samaradorligini oshirishda elektron ta'lim resurslardan foydalanish metodikasini takomillashtirish	707
<i>Nasirova Shahlo Qutbiddinovna</i>	
Maktabgacha katta yoshdagi bolalarning intellektual va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda media ta'lim texnologiyalaridan foydalanishning o'ziga xosligi	710
<i>Mahmudjanova Ro'za Mahmudjan qizi</i>	

O'zbekistonda jismoniy tarbiya va ommaviy sport samaradorligining tahliliy jihatlari.....	714
<i>Aslanova Malohat Akramovna</i>	
Differensial yondashuv asosida o'quvchilarning moliyaviy savodxonligini rivojlantirish muhim omil sifatida.....	718
<i>Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich, Xokimjonova Feruza Hosiljon qizi</i>	
Jismoniy tarbiya-sog'lomlashtirish faoliyati jarayonida oliy ta'lim muassasalari talabalarining sog'lom turmush tarzini shakllantirish	721
<i>Ne'matova Diyora Dilshod qizi</i>	
Sport gimnastikasining yoshlar jismoniy rivojlanishidagi o'rni va ahamiyati	725
<i>Pirimova Nargiza Adilovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi (3–6 yosh) bolalarda erta ingliz tili o'rganishning psixologik va pedagogik samaradorligi.....	728
<i>Xayrullayeva Muharramxon Davronbek qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim sifati va samaradorligini oshirishning strategik yo'nalishlari	733
<i>Otahanova Manzura G'ofurovna</i>	
Development of Intercultural Communication Competence of Future Teachers in Speaking Classes as an Important Lingvodidactic Problem: Evidence From Uzbekistan's Higher Education Context.....	736
<i>Muhammadiyeva Halima Saidahmadovna</i>	
Bo'lajak ona tili o'qituvchilarining og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda reflektiv topshiriqlarning o'rni .	749
<i>Altibayeva Malika Kuvandikovna</i>	
Jamiyatda huquqiy madaniyatni shakllantirish va rivojlantirishda davlat hokimiyati organlari faoliyatini takomillashtirish muammolari va istiqbollari	752
<i>Ismailov Sarvarbek Anvarbekovich, Maxkamova Munavvarxon Alisher qizi</i>	
Psixolog talabalarda kasbiy refleksiyaning rivojlantirishning tarbiyaviy-psixologik determinantlari: muammolar va yechimlar	757
<i>Shukurova Nargiza Ikramovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida valeologik madaniyatni rivojlantirishda jismoniy tarbiyaning pedagogik salohiyati	762
<i>Xudoyberdiyev Sh. M.</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar intellektual qobiliyatlarini rivojlantirishda ta'lim metodlari va vositalari.....	766
<i>Esanbekova Fotima G'ayratjonovna</i>	
Чеховские традиции в прозе XX века (Бунин, Платонов, Шукшин)	770
<i>Багирова Паринисо Бобировна</i>	
Oliy ta'limda mustaqil ishlarni tashkillashtirishda nostandart testlardan foydalanishning samarali metodlari va metodik tavsiyalar.....	775
<i>Nurnazarova Gavharoy Baxtiyor qizi</i>	
Umumta'lim va ixtisoslashtirilgan maktab o'quvchilarida oila obrazining kognitiv va emotsional komponentlari qiyosiy tahlili	780
<i>Toshtemirova Nigora Ibrohimovna</i>	
Boshlang'ich sinf "Tarbiya" darsligida Abdulla Avloniyning "Turkiy guliston yoxud axloq" asari g'oyalari integratsiyalashning pedagogik imkoniyatlari	784
<i>Tovoshova Ozoda Akmal qizi</i>	
Noto'liq oila farzandlarida emotsional-irodaviy sohani rivojlantirish orqali ijtimoiy deadaptatsiyani bartaraf etish.....	789
<i>Kaxarova Ozoda Abdimominovna</i>	
Kelajak pedagog shaxsini rivojlantirishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining psixologik ta'siri...	793
<i>M. B. Pulatova</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida inson resurslarini boshqarish tushunchasining ilmiy-nazariy tahlili	796
<i>Maraimova Muxtabar Pulatovna</i>	
Kredit-modul modeli asosida kreativ ta'lim muhitini yaratish omillari va imkoniyatlari.....	801
<i>Xalkuziyeva Dilnoza Baxodirovna</i>	

Maktabgacha ta'lim pedagoglarining kasbiy faoliyati samaradorligini oshirishga qaratilgan pedagogik texnologiya modeli	805
<i>G'aniyeva Vazira Yusufvna</i>	
Xorijiy va mahalliy tajribada prognostik madaniyatni shakllantirish yondashuvlari	809
<i>Ziyoda Urinbayeva</i>	
The Role of Tolerance in the Professional Activities of Internal Affairs Bodies	813
<i>Toshpo'latov Anvar Shokir o'g'li</i>	
O'quvchilarni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashda sharq mutaffakirlari merosidan foydalanish	818
<i>Eshquvvatov To'liqinjon Eshquvvatovich, Buronova Durdona Erkin qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda interfaol metodlar orqali integrativ faoliyatlarni tashkil etish	822
<i>Kubayeva Mavluda Baxtiyor qizi</i>	
Boshlang'ich ta'lim jarayonida mantiqiy tafakkurni rivojlantirishning pedagogik-psixologik asoslari	826
<i>Mirzaqobilova Sarvinoz Aliqul qizi</i>	
Zamonaviy jamiyatda ekologik mediamadaniyatni shakllantirish masalalari	832
<i>Marziyayev Janabay Kalibayevich</i>	
Alisher Navoiyning "Mahlub ul-qulub" asari asosida o'quvchilarning axloqiy fazilatlarini shakllantirish	836
<i>Karamatova Dilfuza Sadinovna, Mahmudova Niginabonu Mizrof qizi, Ravshanova Mohinur O'tkir qizi</i>	
Pedagogik amaliyot jarayonida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy karyera loyihalash ko'nikmalarini shakllantirish	840
<i>Djalolova Sevara Xolmurodovna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotida inklyuziv ta'limni tashkil etishda innovatsion pedagogik texnologiyalar	845
<i>G'ulomova Dildora Shoirvna</i>	
Rus tilini o'qitishda grammatik kompetensiyani kommunikativ metod yordamida shakllantirish: qoidalardan jonli muloqotga o'tish metodikasi	850
<i>Arabova Muhiba Bazarovna</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchisining kasbiy kompetentligini axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida takomillashtirishning pedagogik muammo va ehtiyojlari	854
<i>Axrorova Munajat Mashraf qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida tanqidiy tafakkur ko'nikmalarini shakllantirishning pedagogik xususiyatlari	858
<i>Azizjonova Asilabonu Alisher qizi</i>	
Ta'limda innovatsion yondashuvlarning pedagogik-psixologik asoslari (pedagogik otm misolida).....	862
<i>Begmatova Dildora Saydaliyevna</i>	
Developing the Creativity of Primary School Students Through Art-Pedagogical Methods	866
<i>Dauletmuratova Bayramgul Makhsetbay kizi</i>	
Tabiiy fanlar darslarida kreativ ta'lim muhitini shakllantirishning innovatsion texnologiyalari va ularni takomillashtirish yo'llari	871
<i>Farmanova Parvina Jamshid qizi</i>	
Raqamli texnologiyalar yordamida arifmetik ko'nikmalarni mustahkamlash: zamonaviy ta'limdagi innovatsion yondashuvlar.....	875
<i>Izimbetova Amina</i>	
Matematika va o'yinlar nazariyasi: strategik qarorlarni modellashtirishda rivojlanish bosqichlari va amaliy ahamiyati.....	878
<i>Jumanazarova Shahzada</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'qish faoliyatini rivojlantirishning ilmiy nazariy asoslari	881
<i>Laylo Berdiqulova Erkin qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilari nutqini integrativ yondashuv asosida o'stirish usullari.....	885
<i>Mamatraimova Dilshoda Chorshanbiyevna, Normengliyeva Sevinch Ulug'bek qizi</i>	
STEAM texnologiyasi vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativlikni rivojlantirish tamoyillari	889
<i>Nazirova Guzal Malikovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda maishiy ko'nikmalarni takomillashtirishning ilmiy nazariy asoslari.....	893
<i>Saydaliyeva Gavhar Burxon qizi</i>	

Fizika fanini o'qitishda formativ baholash asosida o'quvchilarning tanqidiy fikrlash kompetensiyalarini rivojlantirish	896
<i>Sobirov Avazbek Anvarovich</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ayrim emotsional holatlar (injiqlik va emotsional reaktivlik)ni boshqarish	903
<i>Sultonova Nurxon Anvarovna</i>	
Teatr pedagogikasi asosida bo'lajak o'qituvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish modeli va metodlari	907
<i>Tolipova Shohista Qudrat qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida emotsional intellektni rivojlantirishda didaktik o'yinlarning roli	911
<i>Turg'unova Gulzoda Botir qizi</i>	
Farzand tarbiyasida onaning psixologik va axloqiy ta'sirining amaliy jihatlari	916
<i>Tuxtaboyeva Durdonaxon Tulkunovna</i>	
Ontogenezning turli bosqichlarida shaxsning axloqiy rivojlanish xususiyatlari	919
<i>Umaraliyev Muzaffarjon Muhammadjon o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'zlashtirishini metakognitiv monitoring qilish va baholashning nazariy-metodik asoslari	923
<i>Xalikova Zaxro Mirshadmanovna</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalarining psixologiyada qo'llanilishi	927
<i>Yoqubova Gulhayo Erkin qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim muassasalarida sun'iy intellektdan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	931
<i>Bilolov Inomjon O'ktamovich</i>	
Karatening kelib chiqish tarixi	934
<i>Isayev Saidaliddinxon Islom o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida kreativ faollikni shakllantirishga doir usul va vositalar	937
<i>Nishonova Kamola Shokirjon qizi, Mamadjonova Hayotxon Abduolim qizi</i>	
Родительские установки и развитие личности	941
<i>Кодирова Нилуфар Абдусаттор кизи</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matnni tushunish ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi	945
<i>Yusupova Umida</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda liderlik va tashabbuskorlik sifatlarini rivojlantirish mexanizmlari	950
<i>Kadirova Omaxon Sobirjonovna</i>	
Maktab ta'limi tizimida raqamli boshqaruv modelini joriy etish orqali ta'lim sifatini oshirish	954
<i>Raxmatova Xurshida G'ofurovna, Tangirov Xurram Ergashevich</i>	
Особенности влияния психолога дошкольной образовательной организации на психическое развитие ребенка в игровой среде	961
<i>Камолдинова Диёра Жалолиддин қизи</i>	
Boshlang'ich maktabda sog'lom ijtimoiy-pedagogik muhitni shakllantirish yo'llari	968
<i>Fayzidinova Maxsuda Akmalovna</i>	
Maktabgacha ta'limda ma'naviy-axloqiy kompetentlikni shakllantirish: milliy va xalqaro pedagogik yondashuvlar	971
<i>N. R. Dushayeva</i>	
O'qish savodxonligini rivojlantirishda o'quvchilarning individual profili asosida moslashtirilgan didaktik yondashuvlarni ishlab chiqish	975
<i>Oripova Dilnozaxon Abduvosi qizi</i>	
Raqamli transformatsiya sharoitida oliy ta'lim tizimini rivojlantirish strategiyalari	980
<i>Rabbimova Munisxon Mustafoyevna</i>	
O'qitishda san'at vositalaridan foydalanish genezisi va zamonaviy tajribalari	983
<i>Suvanova Kamola Raimqul qizi</i>	
Sun'iy intellekt muhitida ta'lim olish jarayonida talabalarning psixofiziologik holati va kognitiv yuklamasini baholash	989
<i>Turayeva Irodaxon Lochinbek qizi</i>	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarning konfliktologik kompetentlikni rivojlantirish – dolzarb pedagogik muammo sifatida.....	993
Xadicha Muxammadiyeva Karomatovna, R. Rayimova	
The Influence of Digitalization on Written Communication.....	998
Yusupova Sitora Ashuraliyevna	

BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QUVCHILARIDA MATNNI TUSHUNISH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH METODIKASI

Yusupova Umida

Andijon davlat pedagogika instituti Pedagogika fakulteti
Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 3-bosqich talabasi

Annotatsiya: Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matnni tushunish ko'nikmalarini shakllantirishning metodik asoslari tahlil qilinadi. O'qish darslari jarayonida matn bilan ishlash usullari, o'quvchilarning o'qib tushunish qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiluvchi pedagogik yondashuvlar hamda samarali metodlar yoritiladi. Matnni o'qish, uning mazmunini anglash, asosiy g'oyani aniqlash va o'qilgan material yuzasidan mustaqil fikr bildirish ko'nikmalarini shakllantirish jarayonining muhim jihatlari ilmiy asosda bayon etiladi.

Kalit so'zlar: boshlang'ich ta'lim, o'qish darsi, matn bilan ishlash, o'qib tushunish, metodika, pedagogik yondashuv, nutq rivoji, ta'lim samaradorligi.

Abstract: The methodological foundations for developing reading comprehension skills in primary school students are analyzed. The paper highlights methods of working with texts in reading lessons, pedagogical approaches that enhance students' comprehension abilities, and effective teaching strategies. It also examines key aspects of forming skills such as understanding the content, identifying the main idea, and expressing independent opinions based on the text.

Key words: primary education, reading lesson, text analysis, reading comprehension, methodology, pedagogical approach, speech development, educational effectiveness.

Аннотация: Анализируются методические основы формирования навыков понимания текста у учащихся начальных классов. Освещаются методы работы с текстом на уроках чтения, педагогические подходы, способствующие развитию навыков осмысленного чтения, а также эффективные методы обучения. Рассматриваются важные аспекты формирования умений понимать содержание текста, выделять основную идею и выражать самостоятельное мнение по прочитанному материалу.

Ключевые слова: начальное образование, урок чтения, работа с текстом, понимание прочитанного, методика, педагогический подход, развитие речи, эффективность обучения.

KIRISH

Boshlang'ich ta'lim tizimida o'qish darslari o'quvchilarning bilim olish jarayonida muhim o'rin tutadi. Aynan ushbu fan orqali o'quvchilar nafaqat o'qish texnikasini egallaydilar, balki matn mazmunini tushunish, tahlil qilish va undan xulosa chiqarish kabi muhim ko'nikmalarni ham shakllantiradilar. Shu sababli o'qish darslarida matn bilan ishlash jarayonini to'g'ri tashkil etish boshlang'ich ta'limning asosiy vazifalaridan biri hisoblanadi.

Matnni tushunish ko'nikmasi o'quvchilarning keyingi ta'lim bosqichlarida muvaffaqiyatli o'qishi uchun muhim omillardan biridir. Agar o'quvchi o'qilgan matn mazmunini to'liq anglay olsa, u bilimlarni osonroq o'zlashtiradi, mustaqil fikr yuritish qobiliyati rivojlanadi hamda nutq madaniyati shakllanadi. Shuning uchun boshlang'ich sinfda matn ustida ishlash jarayoniga alohida e'tibor qaratish zarur. Ba'zi hollarda o'quvchilar matnni o'qib bera olsalar-da, uning mazmunini chuqur tushunishda qiyinchiliklarga duch keladilar. Bu esa o'qish darslarida matnni tahlil qilish, savollar asosida muhokama qilish, asosiy g'oyani aniqlash va matn yuzasidan mustaqil fikr bildirish kabi metodik usullarni keng qo'llashni talab etadi. Bunday yondashuv o'quvchilarning faolligini oshiradi hamda o'qish jarayonini yanada samarali tashkil etishga yordam beradi.

Boshlang'ich ta'lim bosqichi o'quvchilarning o'qish savodxonligini shakllantirishda muhim davr hisoblanadi. Ayniqsa, matnni tushunish ko'nikmalarini rivojlantirish ushbu jarayonning markaziy tarkibiy qismidir. O'quvchi matnni faqat o'qib berish yoki undagi so'zlarni talaffuz qilish bilan cheklanib qolmasligi, balki matn mazmunini anglab, undagi asosiy g'oyani tushuna olishi zarur. Shuning uchun boshlang'ich sinflarda matn bilan ishlash jarayoni nafaqat texnik o'qish, balki mazmuni chuqur idrok etishga yo'naltirilgan metodlar asosida tashkil etilishi lozim.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matnni tushunish ko'nikmasi bosqichma-bosqich shakllanadi. Dastlab o'quvchilar matndagi alohida so'zlar va sodda gaplarning ma'nosini anglay boshlaydilar. Keyinchalik esa ular matndagi voqealar ketma-ketligini tushunish, qahramonlarning harakatlari sababini aniqlash hamda matndan umumiy xulosa chiqarish kabi murakkabroq jarayonlarni amalga oshira oladilar. Shu sababli o'qituvchi o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda turli metod va usullardan foydalanishi muhimdir.

Matnni tushunish jarayonida o'quvchilarning lug'at boyligi muhim rol o'ynaydi. Agar o'quvchi matndagi ko'plab so'zlarning ma'nosini bilmasa, u matn mazmunini to'liq anglay olmaydi. Shuning uchun boshlang'ich sinf darslarida yangi so'zlarni izohlash, ularni turli vaziyatlarda qo'llash va o'quvchilarning faol lug'atini boyitish alohida ahamiyatga ega. O'qituvchi matnni o'qishdan oldin muhim so'z va iboralarni tushuntirishi, ularni rasmlar, misollar yoki kichik suhbatlar orqali izohlashi mumkin. Bu usul o'quvchilarning matnni o'qish jarayonida qiyinchilikka duch kelmasligiga yordam beradi.

Matnni tushunishga o'rgatishda savol-javob metodining ahamiyati katta. O'qituvchi matnni o'qib bo'lgach, o'quvchilarga turli darajadagi savollar berishi mumkin. Masalan, oddiy savollar matnda keltirilgan faktlarni aniqlashga qaratilgan bo'lsa, murakkabroq savollar o'quvchilarning fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Bunday savollar orqali o'quvchilar matndagi voqealarning sabab va natijalarini tahlil qilishga, qahramonlarning xatti-harakatlarini baholashga o'rganadilar. Shu tariqa matn bilan ishlash jarayoni faqat o'qish emas, balki faol fikrlash jarayoniga aylanadi.

Boshlang'ich sinflarda matnni tushunishni rivojlantirishda qayta hikoya qilish usuli ham samarali hisoblanadi. O'quvchi matnni o'qib chiqqandan so'ng uni o'z so'zlari bilan qayta bayon qilishi matn mazmunini qanchalik anglaganini ko'rsatadi. Qayta hikoya qilish jarayonida o'quvchilar matndagi asosiy voqealarni ajratib olishga, ularni mantiqiy ketma-ketlikda bayon qilishga harakat qiladilar. Bu esa ularning nutqini rivojlantirish bilan birga, matnni chuqurroq tushunishga ham yordam beradi.

Bundan tashqari, boshlang'ich sinflarda vizual vositalardan foydalanish ham matnni tushunish jarayonini osonlashtiradi. Rasmlar, diagrammalar yoki kichik sahna ko'rinishlari o'quvchilarga matn mazmunini yaxshiroq tasavvur qilish imkonini beradi. Masalan, hikoya matni o'qilgandan so'ng o'quvchilarga voqealarni rasmlar orqali ifodalash yoki kichik rolli o'yinlar tashkil etish taklif qilinishi mumkin. Bunday faoliyat o'quvchilarning tasavvurini kengaytiradi va matn mazmunini mustahkam eslab qolishiga yordam beradi.

Matnni tushunish ko'nikmasini rivojlantirishda kichik guruhlarda ishlash usuli ham samarali hisoblanadi. Guruhli faoliyat jarayonida o'quvchilar bir-biri bilan fikr almashadilar, matn haqida o'z qarashlarini bildiradilar va umumiy xulosaga kelishga harakat qiladilar. Bu jarayon o'quvchilarning kommunikativ ko'nikmalarini rivojlantiradi hamda ularni faol o'rganish jarayoniga jalb etadi. Shu bilan birga, guruhli ish orqali o'quvchilar boshqalarning fikrini tinglash va hurmat qilishni ham o'rganadilar.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matnni tushunish ko'nikmalarini shakllantirish jarayoni muntazam va tizimli ravishda olib borilishi kerak. Har bir darsda matn bilan ishlashning turli usullaridan foydalanish o'quvchilarning qiziqishini saqlab qoladi hamda ularning o'qish faoliyatini yanada samarali qiladi. O'qituvchi o'quvchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olib, ularga mos topshiriqlar berishi ham muhimdir. Chunki har bir o'quvchining o'qish tezligi, lug'at boyligi va fikrlash darajasi turlicha bo'lishi mumkin.

Umuman olganda, boshlang'ich sinf o'quvchilarida matnni tushunish ko'nikmalarini shakllantirish ko'p qirrali pedagogik jarayon hisoblanadi. Bu jarayonda o'qituvchining metodik mahorati, darsning to'g'ri tashkil etilishi hamda o'quvchilarning faol ishtiroki muhim ahamiyat kasb etadi. Matn bilan ishlash jarayonida turli metod va usullarning uyg'un qo'llanilishi o'quvchilarning o'qish savodxonligini rivojlantirishga xizmat qiladi. Natijada o'quvchilar nafaqat matnni o'qishni, balki uni tushunish, tahlil qilish va undan zarur xulosalar chiqarishni ham o'rganadilar.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matnni tushunish ko'nikmalarini rivojlantirish masalasi pedagogika va metodika sohasida ko'plab tadqiqotchilar tomonidan o'rganilgan. Mazkur yo'nalishdagi ilmiy izlanishlar o'quvchilarning o'qib tushunish qobiliyatini shakllantirishda turli metodik yondashuvlar va strategiyalar muhim rol o'ynashini ko'rsatadi.

Xorijiy tadqiqotchilar orasida Bernard Blandin va Bernard Lietaer tomonidan olib borilgan tadqiqotlar alohida ahamiyatga ega. Ular tomonidan ishlab chiqilgan "o'zaro o'qitish" strategiyasi o'quvchilarning matnni tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan samarali metodlardan biri sifatida e'tirof etiladi. Ushbu yondashuv orqali "o'quvchilar matnni o'qish jarayonida savol berish, tushuntirish, oldindan taxmin qilish va xulosa chiqa-

rish kabi faol strategiyalardan foydalanish¹ni ta'kidlaydilar. Natijada o'quvchilarning matn mazmunini anglash darajasi sezilarli darajada oshishi aniqlangan.

Shuningdek, Kurniavan Arif Maspul o'z tadqiqotida o'qish darslarida o'zaro hamkorlikka asoslangan strategiyalar o'quvchilarning matn tahlil qilish va mazmunini chuqur anglash qobiliyatini rivojlantirishini qayd etadi. Uning fikricha, "bunday metodlar o'quvchilarning faolligini oshiradi, tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi hamda o'qish jarayonini interaktiv tusga keltiradi."²

H.Haerazi & Dehghani, S.Rachmavati, U.Irvansyah, D.Irvansyah tomonidan olib borilgan ilmiy izlanishda o'zaro o'qitish strategiyasining o'quvchilarning matn tushunish darajasiga ta'siri o'rganilgan. Mazkur metod qo'llangan guruhda o'quvchilarning o'qib tushunish ko'rsatkichlari sezilarli darajada oshgani aniqlangan.³ Bu esa o'qish jarayonida strategiyaga asoslangan metodlardan foydalanish samarali ekanligini ko'rsatadi.

O'zbekistonlik pedagog olimlar ham boshlang'ich ta'limda matn bilan ishlash metodikasini chuqur o'rganib kelmoqdalar. Jumladan, A.Tursunov o'z ilmiy ishlarida boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qish savodxonligini shakllantirishda matn ustida ishlashning tizimli yondashuvi muhimligini ta'kidlaydi. Uning fikricha, "Matn o'qishdan oldin, o'qish jarayonida va o'qishdan keyin amalga oshiriladigan metodik faoliyat o'quvchilarning mazmunni chuqur anglashiga yordam beradi."⁴

Shuningdek, R.Ishmuhamedov ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantirishga xizmat qilishini ta'kidlaydi. U "Boshlang'ich sinf o'qish kitoblarida topishmoqlarning o'rni va ahamiyatini"⁵ va uning matn ustida ishlash, matn tushunish va tushunish ko'nikmalarini rivojlantirishdagi o'rni yoritib bergan.

N.Azizxo'jayeva pedagogik texnologiyalar N.N.Azizxo'jayeva⁶ pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etilgan o'qish darslari o'quvchilarning tafakkuri va nutqini rivojlantirishga xizmat qilishini ta'kidlaydi. U o'qish jarayonida o'quvchilarning faol ishtiroki va mustaqil fikrlashiga e'tibor qaratish zarurligini ilmiy asoslab bergan.

Shu tariqa, tahlil qilingan ilmiy manbalar shuni ko'rsatadiki, boshlang'ich sinf o'quvchilarida matn tushunish ko'nikmalarini shakllantirishda interfaol metodlar, strategiyaga asoslangan o'qitish va o'quvchilar faolligiga tayanilgan pedagogik yondashuvlar muhim ahamiyat kasb etadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida boshlang'ich sinf o'quvchilarida matn tushunish ko'nikmalarini shakllantirish holatini aniqlash maqsadida pedagogik kuzatuv, suhbat va diagnostik topshiriqlardan foydalanildi. Ma'lumotlar o'qish darslarida o'quvchilarning matn o'qish, mazmunini anglash, asosiy g'oyani aniqlash hamda savollarga javob berish faoliyatini tizimli kuzatish orqali yig'ildi. Shuningdek, o'quvchilarning o'qib tushunish darajasini aniqlash uchun maxsus test va savolnomalar qo'llanildi. Olingan ma'lumotlar qiyosiy tahlil, foiz ko'rsatkichlari va umumlashtirish usullari asosida qayta ishlanib, dastlabki va yakuniy natijalar solishtirildi. Natijalarni tahlil qilishda o'quvchilarning individual rivojlanish dinamikasi ham inobatga olinib, metodik yondashuvlarning samaradorligi aniqlashtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matn tushunish ko'nikmalarini shakllantirish jarayoni kuzatildi va tahlil qilindi. Kuzatuv natijalari shuni ko'rsatdiki, o'quvchilarning matn mazmunini tushunish darajasi ularda qo'llanilgan metodik yondashuvga bog'liq ekan. O'qish darslarida interfaol metodlar, masalan, savol-javob, muhokama va matn bo'yicha kichik guruhlarda ishlash, o'quvchilarning faolligini sezilarli darajada oshirdi. O'quvchilarning

- 1 Blandin, Bernard & Lietaer, Bernard. (2012). Mutual learning: A systemic increase in learning efficiency to prepare for the challenges of the twenty-first century. *AI & SOCIETY*. 28. 10.1007/s00146-012-0427-x. https://www.researchgate.net/publication/257334002_Mutual_learning_A_systemic_increase_in_learning_efficiency_to_prepare_for_the_challenges_of_the_twenty-first_century
- 2 Maspul, Kurniawan. (2024). Enhancing Reading Instruction with Reciprocal Teaching: A Focus on Technology Integration. 1. 66-74. https://www.researchgate.net/publication/377853121_Enhancing_Reading_Instruction_with_Reciprocal_Teaching_A_Focus_on_Technology_Integration
- 3 Haerazi, Haerazi & Dehghani, Sadaf & Rachmawati, Umi & Irvansyah, Dedi. (2021). The C-BIM Model in Improving Reading, Writing, and Critical Thinking Skills: Outcome and Perception. *Jurnal Penelitian dan Pengkajian Ilmu Pendidikan: e-Saintika*. 5. 152-167. 10.36312/esaintika.v5i2.503. https://www.researchgate.net/publication/353992480_The_C-BIM_Model_in_Improving_Reading_Writing_and_Critical_Thinking_Skills_Outcome_and_Perception
- 4 Tursunov, Alisher. "Ingliz tili o'qitish jarayonida o'qish va so'zlashish ko'nikmalarini birlashtirishning ahamiyati." *Journal of Science-Innovative Research in Uzbekistan* 2, no. 6 (2024): 262–66. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11660467>.
- 5 Safarova, Nigora Oxunjonovna, and Mexrigul Asrorovna Yusupova. "Boshlang'ich sinf o'qish kitoblarida topishmoqlarning o'rni va ahamiyati." *Boshlang'ich ta'limda xalqaro tajribalar: Yangi avlod darsliklari, milliy dastur va raqamli texnologiyalar integratsiyasi* 1, no. 1 (2023): 104. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8038980>.
- 6 Azizxo'jayeva N.N. *Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat*. 0 'quv qo'llanma. -T.: 0 'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamgarmasi nashriyoti. 2006. [https://n.ziyouz.com/books/kollej_va_otm_darsliklari/pedagogika/Pedagogik%20texnologiyalar%20va%20pedagogik%20mahorat%20\(N.Azizxo'jayeva\).pdf](https://n.ziyouz.com/books/kollej_va_otm_darsliklari/pedagogika/Pedagogik%20texnologiyalar%20va%20pedagogik%20mahorat%20(N.Azizxo'jayeva).pdf)

ko'pchiligi matnni o'qib, asosiy g'oyani aniqlash va o'z fikrini bildirishda ijobiy o'zgarishlar ko'rsatdi. Masalan, dastlab o'quvchilar matnning asosiy mazmunini to'liq tushunmagan bo'lsa, metodik yondashuvlar tatbiq qilinganidan keyin bu ko'rsatkichda sezilarli ijobiy o'zgarish kuzatildi. Shu bilan birga, o'quvchilarning mustaqil fikr yuritish va matn yuzasidan savollar berish qobiliyati ham rivojlandi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, matn ustida tizimli ishlash va o'quvchilarning faol ishtirokini ta'minlovchi metodlar ularning o'qib tushunish ko'nikmalarini samarali shakllantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, badiiy va ma'rifiy matnlar bilan ishlash jarayonida o'quvchilarning nutq madaniyati ham sezilarli darajada oshganligi kuzatildi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matnni tushunish ko'nikmalarini rivojlantirish pedagogik jarayonning markaziy qismi hisoblanadi. An'anaviy metodlardan farqli ravishda interfaol va strategiyaga asoslangan yondashuvlar o'quvchilarning faolligini oshiradi, tafakkurini rivojlantiradi va matnni anglash jarayonini chuqurlashtiradi.

Xorijiy tadqiqotlar natijalari bilan solishtirilganda, masalan, Bernard Blandin va Bernard Lietaerning o'zaro o'qitish strategiyasi yoki Kurniawan Arif Maspulning hamkorlikka asoslangan yondashuvlari bilan mazkur tadqiqot natijalari uyg'unlashadi. Bu shuni ko'rsatadiki, pedagogik strategiyalar o'quvchilarni matnni tahlil qilishga faol jalb qilishda muhim rol o'ynaydi.

Shuningdek, O'zbekistonlik olimlar, jumladan, A. Tursunov va N. Azizxo'jayeva, boshlang'ich sinf o'quvchilari uchun matn ustida tizimli ishlashning ahamiyatini ta'kidlagan. O'quvchilarning mustaqil fikrlash qobiliyati va o'qib tushunish darajasi matn ustida metodik hamda tizimli ishlash orqali oshadi.

Muhokama natijasida shuni ham ko'rish mumkinki, matnni tushunish ko'nikmalarini shakllantirish jarayonida faqat matnni o'qitish emas, balki o'quvchilarni faol ishtirokga jalb qilish, savollar asosida tahlil qilish va o'z fikrini ifodalash imkoniyatini berish ham muhim hisoblanadi. Shu tariqa, natijalar pedagogik jarayonni yanada interfaol va samarali qilish uchun amaliy tavsiyalar beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Boshlang'ich ta'lim bosqichi o'quvchilarning o'qish savodxonligini shakllantirishda muhim davr hisoblanadi. Aynan shu bosqichda o'quvchilar matnni to'g'ri o'qish, uning mazmunini anglash hamda o'qilgan material yuzasidan fikr bildirish kabi asosiy ko'nikmalarni egallaydilar. Shu sababli o'qish darslarida matn ustida ishlash jarayonini samarali tashkil etish boshlang'ich ta'limning muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matnni tushunish ko'nikmalarini shakllantirishning metodik jihatlari tahlil qilindi. O'rganilgan ilmiy manbalar hamda amaliy kuzatuvlar shuni ko'rsatdiki, o'qish darslarida matn bilan ishlash jarayoni maqsadli va tizimli tashkil etilganda o'quvchilarning o'qib tushunish darajasi sezilarli darajada oshadi. Ayniqsa, matnni o'qishdan oldingi tayyorgarlik ishlari, o'qish jarayonidagi savol-javob faoliyati va o'qishdan keyingi muhokama jarayonlari o'quvchilarning matn mazmunini chuqurroq anglashga yordam beradi. O'qish darslarida interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning darsdagi faolligini oshiradi va ularning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi. Matnni tahlil qilish, asosiy g'oyani aniqlash hamda matn yuzasidan savollar tuzish kabi faoliyatlar o'quvchilarning mantiqiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bunday yondashuv orqali o'quvchilar o'qilgan matnni nafaqat eslab qoladilar, balki uning mazmunini chuqurroq anglay boshlaydilar. Shu bilan birga, o'qituvchining metodik mahorati ham muhim omil hisoblanadi. O'qituvchi matn bilan ishlash jarayonini to'g'ri tashkil etishi, o'quvchilarni faol ishtirok etishga undashi hamda ularning fikrini tinglashi o'qish darslarining samaradorligini oshiradi. Bu jarayon o'quvchilarning nutqini rivojlantirishga, tafakkurini kengaytirishga va bilimlarni mustaqil ravishda o'zlashtirishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinf o'quvchilarida matnni tushunish ko'nikmalarini shakllantirish uchun o'qish darslarida matn ustida ishlashning samarali metodlaridan foydalanish zarur. Bunday yondashuv o'quvchilarning o'qishga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularning o'qish savodxonligini rivojlantiradi hamda keyingi ta'lim bosqichlarida muvaffaqiyatli o'qishlari uchun mustahkam asos yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Blandin, Bernard & Lietaer, Bernard. (2012). Mutual Learning: A Systemic Increase in Learning Efficiency to Prepare for the Challenges of the Twenty-First Century. *AI & Society*, 28. <https://doi.org/10.1007/s00146-012-0427-x> https://www.researchgate.net/publication/257334002_Mutual_learning_A_systemic_increase_in_learning_efficiency_to_prepare_for_the_challenges_of_the_twenty-first_century
2. Maspul, Kurniawan. (2024). Enhancing Reading Instruction with Reciprocal Teaching: A Focus on Technology Integration. 1, 66–74. https://www.researchgate.net/publication/377853121_Enhancing_Reading_Instruction_with_Reciprocal_Teaching_A_Focus_on_Technology_Integration

3. Haerazi, Haerazi, Dehghani, Sadaf, Rachmawati, Umi & Irwansyah, Dedi. (2021). The C-BIM Model in Improving Reading, Writing, and Critical Thinking Skills: Outcome and Perception. *Jurnal Penelitian dan Pengkajian Ilmu Pendidikan: e-Saintika*, 5, 152–167. <https://doi.org/10.36312/esaintika.v5i2.503> https://www.researchgate.net/publication/353992480_The_C-BIM_Model_in_Improving_Reading_Writing_and_Critical_Thinking_Skills_Outcome_and_Perception
4. Tursunov, Alisher. (2024). Ingliz tili o'qitish jarayonida o'qish va so'zlashish ko'nikmalarini birlashtirishning ahamiyati. *Journal of Science – Innovative Research in Uzbekistan*, 2(6), 262–266. <https://doi.org/10.5281/zenodo.11660467>
5. Safarova, Nigora Oxunjonovna & Yusupova, Mexrigul Asrorovna. (2023). Boshlang'ich sinf o'qish kitoblarida topishmoqlarning o'rni va ahamiyati. *Boshlang'ich ta'limda xalqaro tajribalar: yangi avlod darsliklari, milliy dastur va raqamli texnologiyalar integratsiyasi*, 1(1), 104. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8038980>
6. Azizxo'jayeva, N. N. (2006). *Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. O'quv qo'llanma*. Toshkent: O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi Adabiyot jamg'armasi nashriyoti. [https://n.ziyouz.com/books/kollej_va_otm_darsliklari/pedagogika/Pedagogik%20texnologiyalar%20va%20pedagogik%20mahorat%20\(N.Azizxo'jayeva\).pdf](https://n.ziyouz.com/books/kollej_va_otm_darsliklari/pedagogika/Pedagogik%20texnologiyalar%20va%20pedagogik%20mahorat%20(N.Azizxo'jayeva).pdf)

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.